

Norges vassdrags- og energidirektorat
P.boks 5091 Majorstua
0301 Oslo

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

DERES REF./DATO:
201601924

VÅR REF.:

STED/DATO:
Oslo, 27.09.2017

HØRING: ENDRING AV SYSTEMANSVARSFORSKRIFTEN

Vi viser til NVEs høringsforslag datert 26.6.2017 for endring av forskrift om systemansvaret i kraftsystemet. Statkraft Energi vil med dette gi noen generelle og konkrete kommentarer til foreslåtte endringer.

Generelle kommentarer

Det er positivt at NVE legger til grunn at det er viktig med forutsigbarhet og transparens og at det i innledningen sies at: «Hovedformålet med denne forskriftsendringen er å sørge for at regelverket i større grad ivaretar hensynet til forutsigbarhet og sikrer nødvendig transparens». Vi støtter også NVEs forslag om at det innføres en ny bestemmelse som pålegger Statnett å utarbeide forslag til retningslinjer som skal godkjennes av NVE, samt at man strammer inn Systemansvarliges adgang til å treffe systemkritiske vedtak. Vi omtaler dette nærmere nedenfor i forbindelse med merknader til de aktuelle paragrafene.

NVE foreslår å endre terminologien fra sentralnett til transmisjonsnett, for å harmonisere terminologien med EU/EØS bestemmelser; vi støtter dette. Derimot velger man fortsatt å bruke regionalnett som begrep, til tross for at dette begrepet ikke brukes i EU/EØS regelverk. Vi mener derfor at NVE bør vurdere om det er hensiktsmessig å bruke regionalnettbegrepet eller om det bør erstattes, i hvert fall bør det defineres.

Spesifikke merknader

§5: Flaskehals og elspotområder

I henhold til både eksisterende og foreslått §5 skal Systemansvarlig håndtere alle flaskehals i regionalnettet. Vi erfarer at de ikke alltid gjør det, men lar være å gripe inn og overlater til berørte aktører å finne en løsning. Det har vært tilfeller hvor vi har fått beskjed om at vi ikke kan produsere på enkeltverk som er tilkoblet annet nett enn sentralnettet uten at vi har vært pålagt produksjonstilpasning. Det er et behov for å tydeliggjøre ansvar og roller i underliggende (regional) og distribusjonsnettet. Når Statnett har overordnet ansvar må de også sørge for at de andre nettaktørene følger forskriften, og håndterer de rollene de har.

§6: Handelsgrenser

Vi skulle ønske at det kom inn et punkt som påla Statnett å publisere prognoser for handelsgrenser fremover i tid. I både Nord Pools regelverk og i EU/EØS regler, «COMMISSION REGULATION (EU) No 543/2013 of 14 June 2013 on submission and

publication of data in electricity markets» er det krav til TSO om publisering av planlagte endringer i overføringskapasitet på minst 100 MW de neste 3 årene. Vi opplever i dag at dette kravet ikke etterleves og at det informeres for sent og for usammenhengende via UMM'er.

§8 Anmelding:

I 1. ledd sies det at konsesjonær skal ved anmelding i de enkelte budområdene med den tidsoppløsning som døgnet klareres for, sørge for planlagt balanse mellom sine forpliktelser og rettigheter, inklusive egen produksjon. Som følge av både væravhengig kraftforbruk og uregulerbar kraftproduksjon så virker en bokstavtro forståelse av bestemmelsen lite hensiktsmessig. Både konsesjonærer som skal anmelde med sikte på å dekke et forbruk og produsenter som skal anmelde med sikte på uregulerbar produksjon, må nødvendigvis basere seg på prognoser av forventet forbruk og produksjon.

Vi er kjent med at Statnett har krevd nedregulering av vindkraftproduksjon når faktisk produksjon er større enn man har anmeldt. Dette er et samfunnsøkonomisk tap og neppe den beste måten å håndtere situasjonen på. Videre vil det være en forskjellsbehandling ift en konsesjonær som har anmeldt for lite kjøp for å dekke sitt forbruk i det vi antar at det er uaktuelt å kreve at konsesjonærer skal tvangsmessig redusere forbruket hos sine kunder for at forbruket skal være i samsvar med anmeldingen.

§8a Planlegging av produksjon:

I 3. ledd sies det at konsesjonær plikter å følge innmeldt produksjonsplan. Igjen mener vi at det må være en tolkning av dette som er i tråd med god samfunnsøkonomisk utnyttelse av ressursene, dvs Statnett bør ikke kreve nedregulering av uregulerbar produksjon bare for at produksjonen skal bli i samsvar med produksjonsplanen, på samme måte som det er uaktuelt (fordi det ikke er mulig) å kreve oppregulering av uregulerbar produksjon for å få den iht planen. Det kan heller ikke være riktig å ha et strengere krav til en konsesjonær som både har regulerbar og uregulerbar produksjon enn kravene til en med kun uregulerbar produksjon. For å få en samfunnsøkonomisk optimal tilpasning mener vi at det er viktig å utnytte ressursene best mulig og at ubalanseprisen sammen med en pragmatisk og ikke-diskriminerende tolkning av bestemmelsen skal gi aktørene riktige insentiver og sørge for optimal tilpasning samtidig som forsyningssikkerheten kan ivaretas.

§8b Planlegging av effektregulering:

I henhold til foreslått 2. ledd har Systemansvarlig hjemmel til å pålegge produksjonstilpasning samt fordele ledig kapasitet mellom flere konsesjonærer. Vi oppfatter at Systemansvarliges praktisering av bestemmelsen vil omfattes av de retningslinjer som skal utarbeides iht § 28a og godkjennes av NVE etter forutgående høring. Vi mener det bør forskriftsfestes at berørte aktører blir kompensert i henhold til de ulemper vedtaket har påført dem. Kompensasjonen er viktig for de berørte aktører, men like mye for at Systemansvarlig skal se den faktiske kostnaden med vedtaket. Selv om vi forventer at bestemmelsene omkring produksjonstilpasning kommer detaljert opp i høringen av de retningslinjene som Statnett skal utarbeide vil vi allerede nå påpeke at produksjonstilpasning kun skal benyttes hvis andre markedsmessige virkemidler som elspotområder og regulerkraftmarkedet klart er dårligere samfunnsøkonomisk enn produksjonstilpasning. Det holder ikke at produksjonstilpasning er enklere for Statnett å bruke i planlegging og i løpende drift. Dette må komme klart frem i retningslinjene som Statnett skal utarbeide.

Ved bruk av produksjonstilpasning mener vi at Statnetts nåværende metode for fordeling av ledig kapasitet mellom flere aktører er diskriminerende. Den er basert på et skille mellom regulerbar (magasinverk) og ikke-regulerbar produksjon (vind og småkraftverk uten magasin) og baserer seg på pro-rata-fordeling ut fra installert effekt. Dette så vi klart

uheldige effekter av i de to årene med produksjonstilpasning i forbindelse med Ørskog-Fardal. Metoden Statnett benyttet ga samfunnsøkonomiske tap ved at de begrenset produksjonen i enheter som spilte vann selv om de var definert som regulerbare, mens det var rom for å lagre vann i andre enheter.

Om 3-måneders grensen opprettholdes så må det presiseres at fristen gjelder fra Systemansvarlig (revisjonskontoret) har godkjent driftsstansen (normalt i oktober-november), ikke fra vedtak sendes ut til aktørene. I dag sendes vedtakene om produksjonstilpasning ut relativt sent og i all hovedsak senere enn 3-mnd før driftsstansen, selv om driftsstansene er godkjent av revisjonskontoret høsten i forveien. At det strammes inn på dette vil gi Statnett incentiver til å informere berørte aktører mer detaljert om konsekvensene av driftsstanser på et tidlig tidspunkt.

§14a Rapportering av anleggsdata før idriftssettelse:

Denne paragrafen foreslår rapportering til Systemansvarlig for anlegg knyttet til regional- og transmisjonsnett, og områdekonsesjonær for anlegg tilknyttet distribusjonsnett. Vi tror det er mer hensiktsmessig å rapportere inn til en ansvarlig part, eventuelt at man rapporterer til et felles system, både for å gjøre det enklere for berørte aktører men også fordi vi forventer at definisjonen av regionalnett og distribusjonsnett vil kunne endres.

§21 Systemvern:

Prinsipper for beregning av kompensasjon til berørte aktører i forbindelse med utløsning av vern er forskriftsfestet for forbrukere men ikke for produsenter. Vi mener at man også bør forskriftsfeste kompensasjon for kraftprodusenter, ikke bare for forbrukere. Hvordan de skal kompenseres kan evt fastsettes i praktiseringsdokumentet etter §28a.

§28 Forhold til forvaltningsloven og offentleglova:

Det er positivt at NVE vil stramme inn på hvilke tiltak som ansees som systemkritiske, bl.a for å øke transparens og forutsigbarhet. NVE foreslår at vedtak i henhold til nærmere angitt paragrafer skal anses som systemkritiske «dersom det ikke er mulig å fatte vedtak tidligere enn tre måneder før tidspunkt for når vedtaket må iverksettes». NVE forutsetter også at systemkritiske vedtak skal følge de retningslinjene som ny paragraf 28a pålegger Statnett å utarbeide. Selv om det er positivt at man begrenser Statnetts mulighet til å fatte systemkritiske vedtak langt frem i tid synes vi at 3 måneder er en lang periode i forkant av iverksettelse av et tiltak. Hvis Statnett sender vedtak om for eksempel en produksjonstilpasning gjeldende fra for eksempel 1.mai etter 1.februar så er vedtaket da definert som systemkritisk som hindrer aktørene innsyn eller klageadgang.

En 3-måneders frist gir ikke Statnett incentiver til å varsle i god tid for å fremme transparens og forutsigbarhet. Vi mener at 3-måneders fristen bør reduseres til for eksempel 1 måned. Selv om en slik frist ikke muliggjør en ordinær klagebehandling før tiltaket er planlagt iverksatt, er ikke dette i seg selv et argument for at vedtaket må være systemkritisk. Dette fordi vi mener at det vil gi større grad av forutsigbarhet og transparens, samt riktige incentiver for Statnett, at et vedtak kan klages selv om det ikke har oppsettende virkning, fordi det er positivt i forhold til senere situasjoner å kunne få avgjort om Systemansvarlig vedtak var i tråd med regelverket.

Aktører bør generelt kunne få innsikt i Statnetts behandling av de enkelte sakene som berører dem, uansett om det gis klageadgang eller ikke. Ved å definere saker som systemkritiske har ikke aktørene innsynsrett.

Ny §28a Retningslinjer:

Det er positivt at NVE foreslår en ny bestemmelse som pålegger Statnett å utarbeide forslag til retningslinjer som skal godkjennes av NVE. Dette bør gi aktører bedre innsyn i

bakgrunnen for de vurderingene som Statnett har gjort for sin praktisering av FoS, og gi en mulighet til å påpeke ovenfor NVE hvis det er noe vi synes er mangelfullt, ikke-nøytralt, ikke-optimalt eller feil etter vårt syn. Disse retningslinjene må være veldig tydelige på hvordan Statnett vil behandle tidligere tvilstilfeller eller klagesaker.

Når det gjelder 4.ledd mener vi at man bør foreslå at Statnetts hjemmel til å fravike retningslinjene bør begrenses til situasjoner når ingen markedsbaserte virkemidler kan løse situasjonen eller Statnett kan vise at de markedsbaserte virkemidlene gir klart dårligere samfunnsøkonomi enn ved bruk av systemkritiske vedtak, og at berørte aktører bør kompenseres i forhold til de ulempene vedtaket har påført dem.

Avslutningsvis vil vi understreke at vi mer enn gjerne kan utdype våre synspunkter og kommentarer hvis det er ønskelig.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Arild Tanem
Direktør, Nordisk Energidisponering